

Droga św. Jakuba

Od połowy lat osiemdziesiątych XX wieku w kolejnych krajach Europy, od Hiszpanii począwszy, powstają pieszne szlaki o wspólnej nazwie *Droga św. Jakuba* : „Camino de Santiago”, „Chemin de St. Jacques”, „Jakobsweg”, czy też krótko „Camino”, stało się rozpoznawalnym zjawiskiem i swoistą atrakcją w całej Europie Zachodniej. Od roku 2005 ten kulturowy i pątniczny szlak rozwija się także w Polsce.

Począwszy od IX wieku w północnej części Półwyspu Iberyjskiego oraz we francuskich Pirenejach zaczęły powstawać drogi, którymi z całej Europy zmierzali pielgrzymi (początkowo przedstawiciele rycerstwa i mnisi, z czasem także mieszczaństwo, szlachta i koronowane głowy) do grobu **św. Jakuba Starszego** w Santiago de Compostela (Galicja/Hiszpania). W średniowieczu Apostoł ten czczony był jako patron walki przeciwko Maurom na Półwyspie Iberyjskim, później - w całej Europie jako patron rycerstwa, pielgrzymów i podróżników.

Symbole pielgrzymek do grobu św. Jakuba – charakterystyczna biała lub żółta **muszla**, zazwyczaj na błękitnym tle – rozsiadane są po całym Starym Kontynencie (symbol i nazwa jednego z koncernów paliwowych, a więc podmiotów związanych z „byciem w drodze”, nie jest w tym kontekście przypadkowa). O ogromnej roli pielgrzymek po *Camino* świadczy także to, że jeszcze Johann Wolfgang von Goethe pisał, iż „**drogi św. Jakuba ukształtowały Europę**”. Po rewolucji francuskiej znaczenie pielgrzymek wyraźnie spadło i dopiero ostatnie 25 lat przyniosło wyraźne ożywienie ruchu na *Camino*.

Po wizycie bł. Jana Pawła II w Santiago de Compostela w roku 1982 i wygłoszeniu przez papieża tzw. Aktu Europejskiego, **Rada Europy uznała w roku 1987 Drogę św. Jakuba za pierwszy europejski szlak kulturowy i zaapelowała o odtwarzanie i utrzymanie dawnych traktów pątnicznych**. W 1986 Santiago de Compostela jako pierwsze otrzymało tytuł **Europejskiej Stolicy Kultury**, zaś w 1989 z udziałem Jana Pawła II odbyły się tam Światowe Dni Młodzieży.

Pierwszym odtworzonym w Polsce odcinkiem *Drogi św. Jakuba* była otwarta z inicjatywy „Bractwa św. Jakuba Apostoła” dnia 24.07.2005 r. **Dolnośląska Droga św. Jakuba** z Jakubowa przez Grodowiec, Polkowice, Chocianów, Bolesławiec i Lubań do Zgorzelca (164 km). Wzdłuż przebiegu *Drogi Dolnośląskiej* - ale w przeciwnym kierunku do *Drogi św. Jakuba* - został później wytyczony „Szlak pielgrzymkowy do Jakubowa”, wraz z podniesieniem kościoła św. Jakuba do rangi sanktuarium dnia 20.06.2007 r.

Z kolei z Gniezna przez Poznań, Lubiń i Leszno do Głogowa i Jakubowa (235 km) prowadzi **Wielkopolska Droga św. Jakuba**, która została otwarta 6 listopada 2006 r. w Poznaniu.

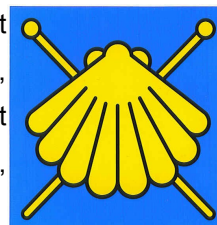
Szlak ten wraz z *Drogą Dolnośląską* odtwarza dawny trakt handlowy z Wielkopolski przez Łużyce do Czech, którym do Polski m.in. dotarła Dąbrówka, św. Wojciech czy cesarz Otto w roku 1000. O tym prowadzącym do Pragi szlaku – jako jednym z trzech głównych traktów wiodących z Polski na zachód i południe – wspominał w roku 1563 augsburski kartograf Jörg Gail. Dlatego też 16 maja 2008 r. otwarta została jego kolejna część (już przez Saksonię i Czechy) – **Droga Żytawska** ze Zgorzelca przez Żytawę i Starą Boleslav do Pragi.

W lipcu 2006 otwarto także pierwszy odcinek **Drogi Polskiej** z Olsztyna do Gietrzwałdu, który w kwietniu 2007 został przedłużony do Torunia, zaś w lipcu 2011 r. – z Ogrodnik na granicy z Litwą do Olsztyna. W ten sposób „Camino Polaco” objęło całość odtworzonego szlaku od granicy z

Litwą przez Warmię i Kujawy do Wielkopolski. Na trasie tego szlaku, 20 kwietnia 2007 r. otwarty został także odcinek Drogi św. Jakuba na „**Szlaku Piastowskim**” z Mogilna przez Trzemeszno do Gniezna; o roku 2012 stanowi on część Drogi Wielkopolskiej. Na zachód od Gniezna, poza wspomnianą wcześniej *Drogą Wielkopolską*, istnieje możliwość wędrowania **Lubuską Drogą św. Jakuba** na trasie Murowana Goślina – Wronki - Międzychód – Międzyrzecz - Ośno Lubuskie – Słubice.

Wiosną roku 2013 wschodnią i zachodnią granicę Polski połączyła **Droga św. Jakuba „Via Regia”**. Pierwszy, dolnośląski fragment (Brzeg – Wrocław - Legnica - Złotoryja - Lubań – Zgorzelec o długości ponad 240 km) został otwarty we Wrocławiu przez ministra kultury i dziedzictwa narodowego, Kazimierza M. Ujazdowskiego, dnia 6 października 2006 r. Szlak ten odtwarza średniowieczny trakt handlowy, znany także pod nazwą „Wysoka Droga”. Do dziś łączy on miasta w Hesji, Turynii, Saksonii, Dolnym Śląsku i Małopolsce: jego „korytarzem” (Moguncja – Frankfurt – Erfurt – Lipsk – Drezno – Wrocław – Kraków - Lwów) prowadzi dziś droga E40, autostrada A-4 i linia kolejowa E-30.

Dnia 12 września 2008 r. oddano do użytku kolejny odcinek szlaku, z **Góry św. Anny przez Opole do Brzegu**. Na Śląsku Opolskim przygotowana została także **Nyska Droga św. Jakuba** (Głuchołazy – Nysa – Skorogoszcz) oficjalnie otwarta 25 lipca 2010 r.

Od roku 2009 dostępny jest **małopolski odcinek tego szlaku** z Tuchowa przez Tarnów – Brzesko – Wieliczkę do Krakowa, a od początku roku 2013 – trasa przez Zagłębie i Górny Śląsk.

Dodatkowo pod nazwą **Sudecka Droga św. Jakuba** wytyczony został odcinek Krzeszów - Jelenia Góra - Lubań, który został włączony do sieci *Drogi św. Jakuba* w roku jubileuszu 900-lecia Jeleniej Góry (2008 r.). Latem 2009 uruchomiona została **Ślązańska Droga św. Jakuba** ze szczytu Ślęży (to zarazem drugi z najwyższych punktów – 718 m n.p.m.) przez Sobótkę do Środy Śl.

Nad Wisłą odtworzono **Małopolską Drogę św. Jakuba** z Sandomierza do Krakowa, którą w pełni udostępniono 25 lipca 2009 roku. Obecnie odtworzona została dalsza część dawnego tzw. „Ruskiego Traktu”, który na odcinku Lublin – Sandomierz zyskał miano **Lubelskiej Drogi św. Jakuba**.

Natomiast na północy Polski we wrześniu 2007 otwarta została 90-kilometrowa **Lęborska Droga św. Jakuba**, która jest zaczątkiem **Pomorskiej Drogi św. Jakuba** mającej prowadzić wzdłuż wybrzeża Bałtyku z Litwy przez Królewiec i Elbląg do Gdańska i dalej do granicy z Niemcami i istniejącym odcinkiem *Drogi św. Jakuba* w Meklemburgii. Ze Szczecina i Kamienia Pomorskiego do Słubic poprowadzi natomiast **Zachodniopomorska Droga św. Jakuba**. Prace nad nią zastały zainicjowane latem 2009 roku.

Na początku 2013 otwarte zostały długo wyczekiwane szlaki w środkowej Polsce. Jest to **Mazowiecka Droga św. Jakuba** (Warszawa – Płock – Włocławek) oraz **Warszawska Droga św. Jakuba** (Warszawa – Niepokalanów – Skierniewice). O ile ta pierwsza będzie przedłużana w kierunku Gniezna, o tyle druga – przez Piotrków Tryb do Częstochowy. Docelowo szlak ten zostanie przedłużony przez Piekary Śl. i Racibórz na Morawy.

W odróżnieniu od znanych w Polsce pielgrzymek pieszych (do Częstochowy czy Kalwarii), *Droga św. Jakuba* przeznaczona jest dla **pątników indywidualnych** lub małych grup, **bez względu na wyznanie, poglądy i narodowość**, chcących doświadczyć w drodze ciszy i duchowej przemiany. Do ich dyspozycji są nie tylko znajdujące się po drodze kościoły i kaplice, ale także dogodne miejsca noclegowe w budynkach parafialnych i gospodarstwach agroturystycznych. Każda z osób korzystających ze szlaku może uzyskać przewodnik pielgrzyma oraz legitymację (tzw. Paszport Pielgrzyma, *Credencial*) uprawniającą do korzystania z wyznaczonych punktów noclegowych.

Taka forma wędrówki zdobywa coraz większą popularność. Każdego roku do Santiago de Compostela dochodzi pieszo ok. 200 tysięcy osób, z czego ok. 2000 to Polacy. Nasi rodacy znaleźli się już w grupie 10 nacji najczęściej wędrujących *Camino de Santiago*. W roku 2012 do Santiago doszło 2307 Polaków, spośród których 32 wyruszyło na pieszy szlak już w Polsce. Na poszczególnych odcinkach *Drogi św. Jakuba* w naszym kraju pojawia się rocznie 50–200 osób, czyli na samotną wędrówkę w naszym kraju decyduje się ok. 1000 osób rocznie, z czego ok. 30% stanowią pątnicy z zagranicy (głównie Niemcy, Szwajcarzy i Holendrzy). Dla pielgrzymów przygotowane zostały specjalne przewodniki. Pełna lista dostępnych wydawnictw i możliwość zamówień: www.camino.net.pl. Tam także znajdują się informacje o bieżących wydarzeniach związanych z *Drogą św. Jakuba* w Polsce. Dostępne są także cyfrowe mapy poszczególnych odcinków szlaku, a także ich ślady GPS.

Droga św. Jakuba w Polsce ma szansę zyskać popularność głównie jako szlak kulturowy oraz próba odtworzenia dawnych, historycznych traktów komunikacyjnych. W tym kontekście została przybliżona w czasie **Europejskich Dni Dziedzictwa** w roku 2007, które odbyły się pod hasłem „Ludzie Gościńca – wędrowcy, pielgrzymi, tułacze”. Natomiast w latach 2009, 2011 i 2012 odbyły się muzyczne festiwale na szlaku pod nazwą „Polskie Camino de Santiago”. Tym samym *Droga św. Jakuba* staje się również **produktem turystycznym** w dziedzinie turystyki kulturowej oraz turystyki pielgrzymkowej.

Ponieważ każdy z odcinków *Drogi św. Jakuba* nawiązuje bądź wprost odtwarza historyczne trakty handlowe, szlak ten pozwala na dotarcie do najstarszych obiektów poszczególnych regionów, wyznaczających historyczno-kulturowy „kręgosłup” danego obszaru. Tym samym *Droga św. Jakuba* łączy w sobie kilka wymiarów: duchowość, obcowanie z naturą, odkrywanie dziedzictwa kulturowego oraz turystykę aktywną. Tym bardziej jest to zjawisko, które znaleźć może wielu zwolenników.

Dalsze informacje na temat *Drogi św. Jakuba* w Polsce na stronie: www.camino.net.pl
 Zebrał: Emil Mendyk (Stowarzyszenie „Przyjaciele Dróg św. Jakuba w Polsce”)